

Lärrarhandledning till: Musiken har landat

10 program musik à 10 minuter för förskola

Produktionsnummer: 650-101233

Projektledare: Malin Nygren

Producent: Mikaela Périer

Längre bort än vad man kan se med blotta ögat och höra med blotta örat finns en tyst planet utan musik. Och trots att invånarna på planeten Tyst är musikinstrument, har det faktiskt aldrig funnits någon musik där – förrän nu!

I *Musiken har landat* får vi följa vad som händer med invånarna på planeten Tyst när det plötsligt en dag landar en not. Sakta men säkert smyger sig musiken in i instrumentens tillvaro tills nästan allt svänger. Genom enkla små vardagsdilemman får vi lära oss musikens olika moment och byggstenar.

Varje avsnitt har ett tema där vi tar upp ett musikbegrepp. Tanken är att man både som pedagog och barn direkt ska kunna få lust och idéer till musikövningar genom att titta och lyssna. Programmen är till stora delar animerade och figurerna/instrumenten är gjorda i plastlera. Musiken är specialskriven. I samband med serien finns också en bok *Tonspråk – musiken och rytmiken i praktiken* om hur man kan arbeta med musik i förskola och skola.

Avsnitt i serien:

Musiken har landat

1. Puls
2. Tempo
3. Starkt/svagt
4. Dur/moll
5. Kanon/eko
6. Högt/lågt
7. Takt
8. Rumsklang/resonans
9. Egna instrument
10. Skala

LÄRRARHANDLEDNINGEN

Kring varje avsnitt och tema presenterar vi en eller flera övningar man kan göra med barnen. Övningarna känns delvis igen från programmen och man kan också göra de som

dramaövningar inspirerade av programmen. Allt för att få en förståelse för temat och det som tas upp i respektive program.

PGM 1: PULS (Lika starka slag som kommer med jämna mellanrum i musiken, som klockans tickande ungefär, och som pulsen i vår kropp)

Instrumenten ska gå och bada. Trumma är livrädd men vill visa sig tuff. Det minsta berget duger inte. Klättrar högre och högre upp. De andra är mycket modigare och hetsar på men nöjer sig med lagom stora berg. Det drar ihop sig till oväder. Ovädret som de alla alltid är så rädda för. Trumma står ensam på det högsta berget. Plötsligt tar vinden tag i Trumma och hon blåser i vattnet. De andra som står lägre ner tror att Trumma har hoppat på riktigt. De applåderar. Bara trumma vet att hon inte hoppade på riktigt. Men fallet gör henne modig. Nu har hon ju gjort det. Så nu vågar hon hoppa själv.

ÖVNINGAR:

1. Snarkpotpurri

Lek att alla ligger och sover. Pedagogens viskar i varje barns öra om de ska snarka med korta snarkningar eller långa snarkningar. Vid ett givet ögonblick snarkar alla samtidigt. Pedagogen kan som en dirigent styra när det ska vara tyst och när det ska snarkas. Ibland kan bara en eller några snarka i taget. Man kan turas om att dirigera också. Lyssna på pulsen.

2. Hopp, hopp, hoppa

Ställ fram olika föremål i olika höjd som man kan hoppa från. Lådor, pallar och stolar. Låt barnen hoppa från de olika föremålen om och om igen. Lyssna på skillnaden i pulsen som blir när man hoppar.

PGM 2: TEMPO (Hur fort eller sakta musiken går, (alltså hur snabbt efter varandra pulsslagen kommer))

Instrumenten ska plocka popcorn från popcornträden till den stora festen. Men när de plockar som mest börjar ovädret mullra. Det låter mer och mer. Till slut sticker alla utom bas och gömmer sig. När de kommer tillbaka är alla popcorn de plockat borta. De tror att det är ovädret som har blåst bort det. I själva verket var det Bas mage som kurrade och hon som åt upp alla popcornen, vilket de andra inte förstår. De får plocka nya popcorn På festen har Bas ont i magen och rör inte sina popcorn. Muller hörs och alla tror att det är Bas som är hungrig. Till slut inser de att det är ovädret. Alla utom Bas tar skydd. Bas ska precis ta ett popcorn till sin mun när ovädret blåser bort popcornen. När de andra är tillbaka tror de att hon har ätit upp alla.

ÖVNINGAR:

1. Plocka popcorn

Låt barnen rulla ihop pappersbitar till små, små hårda bollar. Ta fram plastskålar i olika storlekar. Växla mellan att hälla pappersbollarna fort och långsamt från skål till skål och från olika höjder. Prova också att kasta bollarna en och en i skålarna. Lyssna på ljudet och skillnaderna som blir. Gör en ”låt” genom att bestämma olika moment som barnen ska göra i en följd. Några kastar en i taget långsamt, några håller alla fort osv. Det blir både som en låt och dans.

Gå runt i ett rum huller om buller.

Börja med att alla barn står stilla för att sedan börja gå på ”givet kommando”. Be dem sedan att undan för undan öka tempot till riktigt snabbt och sen sakta ner till stillastående igen. De får gå hur de vill i rummet, men måste undvika att krocka med varandra. Om man vill göra det lite svårare kan barnen själva försöka känna av när de ska börja gå, när de ska höja och sänka tempot och slutligen när de ska stanna, utan att pedagogen säger någonting. (Denna övning kan vara väldigt svår och tar ofta tid att klara av, men den är väldigt bra om man vill hitta koncentration och fokus och för att lära sig att samarbeta och känna av stämning och tempo i en grupp). Andra övningar man kan prova är: Skruva upp en gammaldags leksak olika mycket om man vill visa på hur olika tempon kan vara. Göra huvud axlar knän och tår fortare och fortare.

PGM 3: STARKT/SVAGT (Om det låter mycket eller lite, till exempel om man skriker väldigt högt eller om man viskar)

Igår var det stor fest och det ligger smutsig disk utspritt över hela gården. Instrumenten inser att de måste diska. De samlas kring brunnen men blir ovänner om huruvida de ska spruta mycket eller lite diskmedel. Det blir bråk. De pruttar med flaskan lite och mycket. Det blir en massa bubblor och skum som de jagar och smäller. Mitt i allt tumult upptäcker de plötsligt att de glömt själva disken, porslinet. Under tiden har det börjat blåsa upp till oväder. Plötsligt tar blåsten tar med sig allt skum och alla bubblor. När de kommer tillbaka till sina hus för att hämta all disk på gården har såpabubblorna regnat ner över det smutsiga disken och porslinet är strålande rent.

ÖVNINGAR:

Blåsa såpbubblor

Dela ut såpbubbelburkar till barnen. Be dem först att blåsa väldigt svagt och försiktigt. Hur blir bubblan då? Be dem sedan att blåsa lite starkare. Vad händer då med såpbubblorna. Barnen kan prova alltifrån att blåsa väldigt svagt och försiktigt till att ta i ända nerifrån tårna. Kanske blir det jättemånga bubblor i en följd om man tar i jättemycket och kanske blir det bara en jättebubbla om man blåser väldigt svagt och försiktigt.

Diska

Låt barnen få diska lite olika föremål. De kan prova att ta i försiktigt med borsten för att lyssna på hur det låter i jämförelse med om man tar i väldigt hårt och mycket när man diskar. Om man har en tvättbräda kan man också dra något mot den olika hårt. Barnen kan prova med olika borstar på olika föremål. (Till exempel tandborste mot en gaffel, diskborste på olika typer av kastruller eller tallrikar. En hårborste mot en stolskant) Försök att göra en låt genom att barnen borstar olika hårt på olika föremål.

Smyga/Klampa

Barnen kan prova att smyga fram så försiktigt de kan och sedan klampa fram så hårt de bara kan. De kan också få iscensätta De tre bockarna Bruse. I den sagan märker man lätt skillnaderna mellan starkt och svagt både när det gäller röst och ”stampande”. Trollet som sitter under bron ska prata med mycket stark röst eftersom han ska verka farlig. Lilla bocken bruse smyger över bron och pratar med mycket svag röst eftersom han är liten och svag. Mellanbocken pratar som det låter med en röst som ligger mellan svag och stark. Den stora bocken Bruse stampar så hårt han kan och pratar med en mycket stark röst. Efteråt kan pedagogen tillsammans med barnen diskutera varför trollet och den stora bocken Bruse verkar farligare bara därför att de pratar med stark stämma och går med ordentliga steg. Varför man anses som rädd och ofarlig när man smyger och pratar med svag stämma.

PGM 4: DUR/MOLL (Olika stämningar i musik. Dur är glad och ljus och Moll är sorgsen/vemodig och mörk)

Instrumenten är trötta och ska gå och lägga sig. Då tutar den ettriga Trumpet (som vanligt) och berättar att de nästa dag ska gå upp tidigt och spela fotboll. De andra instrumenten blir irriterade. Särskilt Piano som är lite extra elak. Instrumenten är trötta på Trumpets ständiga tutande. De går och lägger sig. Nästa morgon när de som vanligt väntar sig att bli väckta av Trumpets trubelutt är han försvunnen. Sårad har han gett sig av. Piano får dåligt samvete men låtsas att han tycker det är skönt att Piano är borta. Hela dagen går och det blir kväll. De letar i den mörka skogen. Till slut efter ett smärtsamt letande hittar Piano Trumpet sovandes i ett träd där han fastnat. Mitt i allt letande hade de glömt bort ovädret som nu brusat upp. De försöker få ner Trumpet från trädet i de vilda blåsten. Plötsligt slår blixten ner. Trumpet lossnar och ramlar ner. Piano ber om ursäkt. Instrumenten återförenas med Trumpet. Alla är glada.

ÖVNINGAR:

Lyssna på olika musiksnuttar och känna stämningen

Spela upp olika snuttar ur musikstycken eller diverse filmmusik. Låt barnen lyssna och berätta hur de känner sig när de hör musiken. Alternativt spela ljusa toner på gitarr eller piano och fråga vilken känsla barnen får av det. Eller nynna olika melodier och fråga barnen om de skulle kunna hitta på en berättelse till melodin. (Tillexempel: Cecilia Lind, drömmen om Elin, I en sal på lasarettet. mot Tjo vad de va livat i holken, Du ger mig bra vibrationer och fångad av en stormvind).

Skratt och gråtprata (eller sjunga)

Låt barnen låtsas att de är riktigt glada. De kan tillexempel låtsas att de vunnit en miljon på lotto. De kan vara i den känslan ett tag så att de verkligen får in den i kroppen. När de verkar ha fångat känslan kan pedagogen be dem att ropa på sin kompis och kanske berätta för kompiserna om vinsten och vad de har tänkt göra med pengarna osv. Be sedan barnen att låtsas att de har en söt liten hundvalp som sprungit bort. Att de har varit ute och letat i flera dagar utan att hitta den och nu tror att den aldrig mer kommer tillbaka. Barnen kan prova en stund att låtsas vara riktigt ledsna. Gråta högt om de vill det. När pedagogen tycker att de verkar ha fångat känslan i sin kropp kan de åter ropa på en kompis och eventuellt berätta hur hemskt det är att hunden är bortsprungen. Efter dessa två övningar kan barnen sitta tillsammans med pedagogen och prata om och lyssna på hur stämman i rösten låter när man är ledsen i jämförelse med när man är glad. Eventuellt kan man fortsätta pratstunden med att tänka på vilken sorts musik som skulle kunna tänkas passa de olika stämningarna. (Om barnen vågar

kan man be dem att sjunga för kompisen hur de vunnit en miljon eller om sin bortsprungna hund).

PGM 5: KANON/EKO (Kanon är när man sjunger samtidigt men när den ena börjar senare än den andra så att den alltid är efter. Ekot kommer alltid när ett ord eller en mening har sjungits klart så att det blir som ett svar. Ekot kan man säga är ljud efter varandra var för sig. Kanon är ljud efter som kommer efter varandra men går in i varandra).

Instrumenten ska spela fotboll på bergsängen. Gitarr samlar instrumenten för att gå dit. Piano som är lite lat och trött är inte lika entusiastisk. När de kommer fram upptäcker de att Piano försvunnit. De är för få för att spela i lag. Det blir straffar istället. När Bas missar skriker hon Nej! Och får samma svar från bergen. Har piano sprungit och gömt sig i bergen och härmas? När Trumpet också missar blir det samma sak. De ropar på Piano och samma svar hörs. De springer och letar efter Piano i bergen. Men han är inte där. När de kommer tillbaka till ängen ligger bollen mitt på ängen. Plötsligt får de syn på Piano som ligger och sover under en hög med löv. Piano får skjuta straff och tar i allt vad han kan. Bollen flyger iväg enda till bergen och studsar tillbaka. De förstår att ljudet också måste ha studsat förut. Ovädret har brusat upp och blåser in bollen i mål. Alla skriker mååå! Och från bergen hörs samma svar.

ÖVNINGAR:

Sjunga kanon

Låt barnen välja en låt. (Broder Jakob eller Vår tupp är död brukar vara bra låtar att sjunga i kanon.) Pedagoggen kan sedan dela upp barnen i åtminstone två grupper. Den ena gruppen börjar att sjunga och sedan kommer nästa in efter en liten stund, den tredje efter det osv. Pedagoggen kan också be barnen att välja någon mening som de kan framföra i kanon. För att det ska vara kanon måste meningarna gå in i varandra.

Studsaboll

Hitta en bra vägg som går att studsas mot och ett underlag/golv som låter när man studsar mot det. (Annars kan man använda pingisracket och pingisboll) Låt barnen prova att studsa bollen mot väggen ett tag. Be dem sedan att räkna hur många studsar de kan få ihop genom att ställa sig längre och längre ifrån väggen. De kan också välja ett ord. (tex studs och) säga det för varje gång bollen studsar i vägg och golv

Försök att hitta något ställe där det ekar. Låt barnen ropa samma ord som de studsade och sedan räkna hur många gånger det ekar. Annars kan de skrika ett ord eller en mening och fungera som varandras ekon. Låt någon börja och sedan får alla andra eka var för sig. (Ekot kommer till skillnad från kanon efter och inte i en mening eller ett ljud)..

PGM: 6 HÖGT/LÅGT (Har med tonerna att göra. Höga toner är ljusa och låga toner mörka)

Det regnar och regnar utan uppehåll. Och åskar Instrumenten försöker sova men det går inte på grund av allt droppande och ljud. Instrumenten har fått nog och när det slutar regna lagar de taket. Det tar lång tid. De spikar och bygger. När de nästan är färdiga ramlar Trumpet ner från taket och får stegen över sig. Hur skulle de nu komma ner? Och Trumpet som var skadad. Under tiden har ovädret brusat upp igen. Plötsligt tar blåsten tag i stegen och blåser upp den igen. Och instrumenten kan klättra ner. Men, Trumpet är skadad.

ÖVNINGAR:

Sjunga högt och sjunga lågt

Välj en sång som alla barnen i gruppen gillar. Ni kan rösta fram en låt om ni vill eller också kan pedagogen välja en sång som han/hon vet att barnen kan. Dela barngruppen i två delar. Be den en gruppen sjunga sången så högt de kan. (pedagogen kan ge dem ton och hjälpa dem att hitta rätt) Låt sedan den andra gruppen sjunga samma sång så lågt de kan, (alltså med en riktig bas-stämma). Sen kan grupperna byta så att de som sjöng högt får sjunga lågt och tvärtom.

Göra en kör. Efteråt kan pedagogen tillsammans med barnen prata igenom både hur de olika versionerna lät och hur det kändes att sjunga på de olika sätten. Kanske trivdes en del med att sjunga högt och ljust medan andra trivdes att sjunga lågt. En del kanske tyckte att inget kändes bra. Pedagogen kan utifrån hur barnen kände för de olika stämmorna bilda en kör och om man vill kan de sjunga sången tillsammans i olika stämmor. (I en kör kallas den ljusa stämman sopran om det är en tjej som sjunger och tenor om det är en kille. Bas-stämman kallas bas för killar och alt för tjejer). Av den grupp som tyckte att varken högt eller lågt passade kan man göra en mitt-stämma (kallas metso-sopran för tjejer och barryton för killar) som alltså sjunger någonstans mitt emellan högt och lågt. Pedagogen kan berätta att en kör ofta har olika grupper som sjunger i olika stämmor. Den ljusa stämman sjunger ofta melodin men det kan man göra lite som man vill.

PGM: 7 TAKT (Är en indelning av pulsen inom musiken. Om man delar pulsen i tre får man tretakt om man delar den i fyra får man fyrtakt osv).

Trumpet väcker som vanligt de andra instrumenten med tut. Men det låter inte som vanligt. Han är skadad sedan det dramatiska fallet dagen före. De bestämmer sig för att gå till ängen och plocka blommor till Trumpet för att göra honom glad. De plockar massor av blommor i olika färger. Och i olika takter. När de har mängder av vackra blommor blåser ovädret upp. Vinden blåser plötsligt bort alla fina blommor de har plockat. Bedrövade och rädda flyr de hem igen. När de kommer fram ligger ett enormt hav av blommor på gården och i mitten badar en salig och lycklig Trumpet.

ÖVNINGAR:

Gå i takt

Barnen kan börja med att känna på takten genom att helt enkelt bara gå. Pedagogen kan be dem att säga höger, vänster (beroende på vilket ben de sätter ner först), eller också kan de bara räkna 1, 2, 1, 2 osv. Pedagogen kan sedan hitta på lite olika takter som barnen kan prova att gå i. Tex. 1,2, 1,2,3, 1,2 1,2,3 osv. Pedagogen kan trumma takten med en pinne och be barnen att känna in takten och gå efter den.

Dansa vals

Valsen är uppbyggd på tretakt, så om man vill kan barnen prova dansa vals och eventuellt andra danser.

PGM: 8 RUMSKLANG/RESONANS (Ett rum som gör att det blir tillräckligt mycket luft i rörelse för att ge en ton styrka. Bara en vibrerande sträng utan någon form av ”burk”/svängrum ger inte tillräcklig ljudstyrka)

Solen har gassat under en längre tid. Ovädret har hållit sig borta. Det är fiols tur att städa. Men han ligger och sover i sin djupaste sömn. Vaknar inte. Plötsligt reser han sig. Det visar sig att han går i sömnen. Han går ut på gården mot brunnen. Han ramlar i. Brunnen är på grund av det heta vädret uttorkad. Inget vatten finns där. Fiol vaknar av fallet och börjar ropa på hjälp. Ingen hör. Nere i brunnen hittar fiol ett snöre, en burk och en pinne. Till slut lyckas han bygga ihop det till något som går att spela på. En gångstavsbas. Utan att han vet det. Han spelar. Det blir vibrationer som hörs och känns i hela marken. Instrumenten upptäcker fiol men kan inte få upp honom. Då kommer ovädret. Det börjar ösregna. Brunnen får vatten och fiol flyter sakta men säkert upp ur brunnen. Alla blir glada.

ÖVNINGAR:

Prata/ropa i saker

Plocka fram lite olika föremål som barnen kan prova att prata i för att höra hur klangen blir. Typ hinkar, grytor, koppar eller andra föremål som man kan stoppa in munnen och prata i. Låt sedan barnen fundera över och jämföra hur det låter att prata i föremålen. Låt dem jämföra föremålen, men också reflektera över hur det låter utan och vad det är som gör att det låter annorlunda när man pratar i olika föremål.

Kolla in i instrument

De flesta instrumenten har en resonanslåda/resonansbotten av något slag som gör att de låter som de gör. Dessa resonanslådor kan vara gjorda av en tunn träskiva. Den här träskivan börjar vibrera av strängarnas ljud i till exempel en gitarr. När träskivan vibrerar blir klangen/(ljudet/tonen) i instrumentet starkare. Den blir också formad så att den låter på ett visst sätt. Man kan jämföra olika ljud i olika instrument.

Alla stränginstrument har ju som en slags ”kropp” med ett hål som sitter under strängarna. (Denna kropp är instrumentets resonansbotten). Låt barnen titta in i instrumentkroppen, kanske prata in där. Låt dem provspela på strängarna. Spänn upp en sträng eller ett snöre bara i luften och låt barnen knäppa lite på den. De kan sedan jämföra hur olika ljuden blir om man har en resonanslåda eller inte. Om man vill kan barnen också prova att spänna fast strängar på plastmuggar eller liknande saker och se om de kan få till något ljud.

Stämgaffel mot dörr

Man kan sätta en stämgaffel mot en stängd dörr och lyssna hur det låter på vardera sida om dörren. Låter det mer på andra sidan dörren eller på samma sida som stämgaffeln är? Varför låter det i så fall mer på den ena än den andra sidan?

PGM: 9 EGNA INSTRUMENT

Fiol är uppe först av alla. Han spelar på sitt nya instrument. Då börjar ovädret göra sig hört. Det verkar som om ovädret vill Fiol något. Ovädret åskar och mullrar och söker kontakt. Men Fiol blir rädd och springer in. Men Fiol vill spela mer. Bas som lagar mat börjar klinka på kastrullerna. Gitarr vaknar förvånad. Vad är det som låter? Hon vill också spela. Hon går ut i ovädret och hittar bamburör. De blir i olika storlekar. Bakom några trädtoppar tittar ovädret fram. Oväder söker kontakt. Vad vill ovädret egentligen. Gitarr gömmer sig. Så blåser ovädret i bamburören. Det låter som en panflöjt. Gitarr blir till slut fascinerad och håller takten med taktpinnar. De spelar tillsammans Gitarr och oväder drar sig så småningom till by. De andra instrumenten som är i färd med att spela på sina nya instrument blir rädda. Gitarr förklarar att ovädret vill de väl. Misstänksamma i början men till slut spelar de allihop på de hemmagjorda instrumenten ihop med ovädret.

ÖVNINGAR:

Göra egna instrument

Leta upp olika föremål som man kan göra instrument av, till exempel pinnar, strängar, grytor, muggar, burkar, lock, bestick, vispar, borstar och tvättbrädor. Ja det mesta kan faktiskt användas som eller byggas ihop till någon form av instrument. Med en pinne, ett snöre och någon form av låda som man gör ett hål i under strängarna kan man bygga en så kallad gångstavsbas som Fiol spelar på i programmet. Genom att lägga några olika grytor och burkar upp och ner har man plötsligt ett helt trumset. Två grytlock kan bli cymbaler. Någon kan dra en pinne på en tvättbräda. Om man vill kan man be barnen använda sin egen fantasi och bygga vilka instrument de vill för att sedan prova om de fungerar.

Använda kroppen som instrument

Barnen kan prova olika sätt att använda sin egen eller varandras kroppar som instrument. Man kan knäppa med fingrarna, klicka med tungan, vissla, klappa i händerna, trumma på kompisens rygg medan den säger aaaaaaaaaa. När alla har hittat något sätt att "spela" på sin egen eller någon annans kropp kan ni försöka att tillsammans framföra en låt.

PGM: 10 SKALA (Tontrappa, toner från högt till lågt, eller från lågt till högt i en trappa alltifrån två toner till hela tonskalan på ett piano).

Solen skiner över planeten Tyst. Alla är på gott humör, det finns ju inte längre något oväder att oroa sig för. Igår blev Oväder deras vän. De bestämmer sig för att ha en musiktävling nu när de har lärt sig att spela på instrument. Oväder får bli domare. De väcker Ovädret som sover. Det blåser upp. Och plötsligt blåser ovädret bort alla deras hemmagjorda instrument. "Mina vänner", säger ovädret. "Ni får ta mig för den jag är. Och jag är ju trots allt ett oväder, även om jag är er vän. Nu får ni försöka tävla utan era instrument" Trumma blir jättearg och börjar trumma på sig själv. Trumpet också och de andra instrumenten likaså. De ställer sig i storleksordning och börjar skälla på ovädret. Plötsligt inser de att de spelar på sig själva. Till slut kommer ovädret instormandes och säger: "Musiiik. Det låter som musik. Ni spelade musik. Ni är instrument, ni är musik. Instrumenten blir glada och spelar glatt på sig själva. "då kan vi ju spela en låt", säger instrumenten och stämmer upp i vinjettlåten tillsammans med ovädret.

Så gick det till när musiken landade på planeten Tyst.

ÖVNINGAR:

Trappan

Låt barnen stå på varsin trappavsats i en trappa och låtsas att de är olika toner. De kan kanske få välja A4-ark med olika namn. (Till exempel do, re, mi, fa, so, la, ti). Ge dem varsin ton efter vad som står på deras ark. Be dem jämföra tonerna mellan varandra och sedan ställa sig i rätt ordning från lägst till högst i trappan.

Piano och hundvissla

Man kan visa att ett piano är som en trappa med allt ifrån väldig baston till mycket hög ton. Man kan demonstrera en hundvissla och fråga om barnen hör ljudet för att berätta att tonen i en hundvissla är för hög för att vi människor ska kunna höra den medan hundar hör den väldigt väl.